

FOTO: HUMANISTISK SAMFUND

- Et fyrtårn for ligestilling af livssyn

AF
STEEN TIMMERMANN,
REDAKTIONEN

HS har for anden gang uddelt Humanistprisen. Lokalpolitiker i København Tommy Petersen er »Årets Humanist.«

- I de tider vi lever i, hvor populister udnytter folks frygt til at skabe splid og sætte grupper op imod hinanden, er det en ære for mig at repræsentere det humanistiske livssyn.

Med de ord takkede medlem af Københavns Borgerrepræsentation Tommy

Petersen (RV) for titlen »Årets Humanist.« Det skete, da Humanistisk Samfund 2. november uddelte Humanistprisen ved et seminar for frivillige.

- Som medlem af Københavns borgerrepræsentation er Tommy Petersen et fyrtårn for ligestilling af livssyn og for anerkendelsen af humanismen som livssyn, hedder det blandt andet i begrundelsen for tildelingen af titlen.

I budgetforhandlingerne på Københavns Rådhus argumenterede Tommy Petersen således for, at landets største kommune burde prioritere et livssynsneutralt ceremonirum. Desuden har han arbejdet for forandring af civilregistringen i København og for etableringen af ikke-religiøse begravelsespladser i kommunalt regi.

- På landspolitisk plan arbejder Tommy Petersen ligeledes for at sætte livssyns-

HS-forperson Lone Ree Milkær overrakte prisen som »Årets Humanist« til medlem af Københavns Borgerrepræsentation Tommy Petersen (RV).

humanistiske temaer på dagsordenen og er en seriøs og reflekteret allieret i arbejdet for en reel sekularisering af den danske stat, hedder det i begrundelsen.

- Jeg er meget stolt over at få prisen som Årets Humanist. Jeg deler fuldt ud visionen om et sekulært samfund, hvor alle har værdi og lige muligheder, siger Tommy Petersen.

Prisen blev første gang uddelt sidste år, hvor professor Svend Brinkmann var modtager.

Læs om Humanistisk Samfunds seminar for organisationens frivillige. Side 2 ►

Motivation driver frivilligt arbejde

AF
KARIN LILTORP,
REDAKTIONEN

Hvad motiverer os til frivilligt arbejde? Det var spørgsmålet, da HS i november holdt seminar.

Det er blevet en tradition, at HS holder seminar for de aktive frivillige i foreningen. Årsseminaret – der i år blev holdt 2. november – er en rigtig god anledning til at møde medlemmer fra andre områder og få snakket om både succeser og frustrationer.

Om eftermiddagen var emnet »motivation.« Her blev deltagerne opdelt i grupper på tværs af arbejdsområder.

»Motivation« er jo et centralt begreb i en frivillig organisation, for hvad er det egentlig, der driver os, når vi ikke får løn for vores arbejde?

Ikke overraskende gider vi arbejde frivilligt, fordi vi kan se målet med det, vi laver. Vi er drevet af en indre kraft og mener, at det vi arbejder for er med til at skabe en positiv forandring i verden.

Ud over den indre motivation skal nogle ydre rammer dog være på plads, for ellers er der en stor risiko for, at motivationen falmer. Vi vil gerne føle, at vi er en del af et fællesskab, og at nogen anerkender og værdsætter det arbejde, vi udfører.

Selvom vi i HS måske nok er enige om et overordnet værdisæt, er der også mange forskelligheder blandt medlemmerne. For eksempel er det forskelligt nøjagtigt hvad, der motiverer os, og hvad vi synes, er det allervigtigste i foreningen, hvad enten det er at sikre, at unge kan få en god konfirmation, eller at HS skal være med til at forandre verden.

Vi bliver klogere på os selv

Alt i alt var udbyttet af eftermiddagen interessante samtaler, der gjorde os lidt klogere på os selv og vores HS-kolleger.

Og vi kan altid blive klogere på os selv som frivillige, påpeger HS' forperson Lone Ree Milkær.

- Alle poster, på nær landssekretæren og frivilligkoordinatoren, er jo besat af

Hvad er det, der driver os til at udføre frivilligt arbejde for Humanistisk Samfund? Der blev både lyttet og udvekslet tanker, da frivillige fra hele landet mødtes til årsseminar 2. november.

frivillige, og hovedbestyrelsen vil gerne være med til at tilrettelægge arbejdet, så de frivillige bliver ved med at synes, at det er sjovt og givende at være frivillig i HS.

-Det kan være godt at blive ruset i og måske provokeret lidt af ideer, man ikke er enige med, så vi kan få spidset vores egne holdninger, siger Lone Ree Milkær.

Pæne piger og slemme drenge

Den nye landssekreter, Troels Barkholt-Spangsbo, brugte årsseminaret på at præsentere sig selv og sine forventninger til samarbejdet.

Han fortalte om sine arbejdsopgaver, der spænder meget bredt og inkluderer alt fra opdatering af hjemmesider, planlægning af events til samtaler med kommende konfirmandforældre.

En af de nye traditioner er, at HS i forbindelse med årsseminaret overrækker Humanistprisen, som i år gik til medlem af Københavns Borgerrepræsentation Tommy Petersen, bl.a. for hans arbejde for ligestilling af livssyn (se forsiden.)

Efter spising stod stand up-komiker Anders Stjernholm for underholdningen.

Han er tidligere formand for Ateistisk Selskab og havde sidste år et vikariat i Folketinget som kirkeordfører for Alternativet, hvilket han kunne fortælle underholdende historier om.

Han beskrev HS og Ateistisk Selskab som hhv »de pæne piger« og »de slemme drenge«, der trods alt har et stort overlap i missionen om at skabe et sekulært samfund. Han sørgede for, at deltagerne fik en vældig sjov afslutning på en god dag.

Freedom of Thought-rapport 2019

I mange lande går det den forkerte vej

AF
KIRSTINE KÆRN,
NÆSTFORPERSON,
HUMANISTISK
SAMFUND

Blasfemi og exit fra religion er i fokus for årets Freedom of Thought-rapport.

Den årlige rapport om verdens tilstand for ikke-troende er udkommet. I år har Humanists International valgt at fokusere på to områder, hvor der stadig er udfordringer i en stor del af verden.

Det første område er blasfemi. Selvom der er grund til at fejre, at otte lande - heriblandt Danmark - har afskaffet blasfemilovgivning indenfor de sidste fem

år, så er der stadig 69 lande, der straffer blasfemi. Seks af dem har dødsstraf. Flere lande har endda skærpet lovgivningen.

De fleste har hørt om den kristne Asia Bibi fra Pakistan, der efter mange års internationalt pres endelig blev løsladt efter at have fået en hård dom for blasfemi. Pakistan er sammen med Saudi Arabien det land, der mest aktivt anklager landets egne borgere for blasfemi.

Et andet område er apostasi (at forlade ens religion, red.).

Mindst 18 lande har forbud mod apostasi. 12 lande har dødsstraf. Både Brunei og Mauritien har indenfor de seneste år skærpet straffene for både blasfemi og apostasi.

Brunei har indført dødsstraf for begge dele (de har også dødsstraf for fx utroskab og homoseksualitet). Mauritien indførte dødsstraf i april 2019.

Det går den forkerte vej

Generelt er der grund til bekymring,

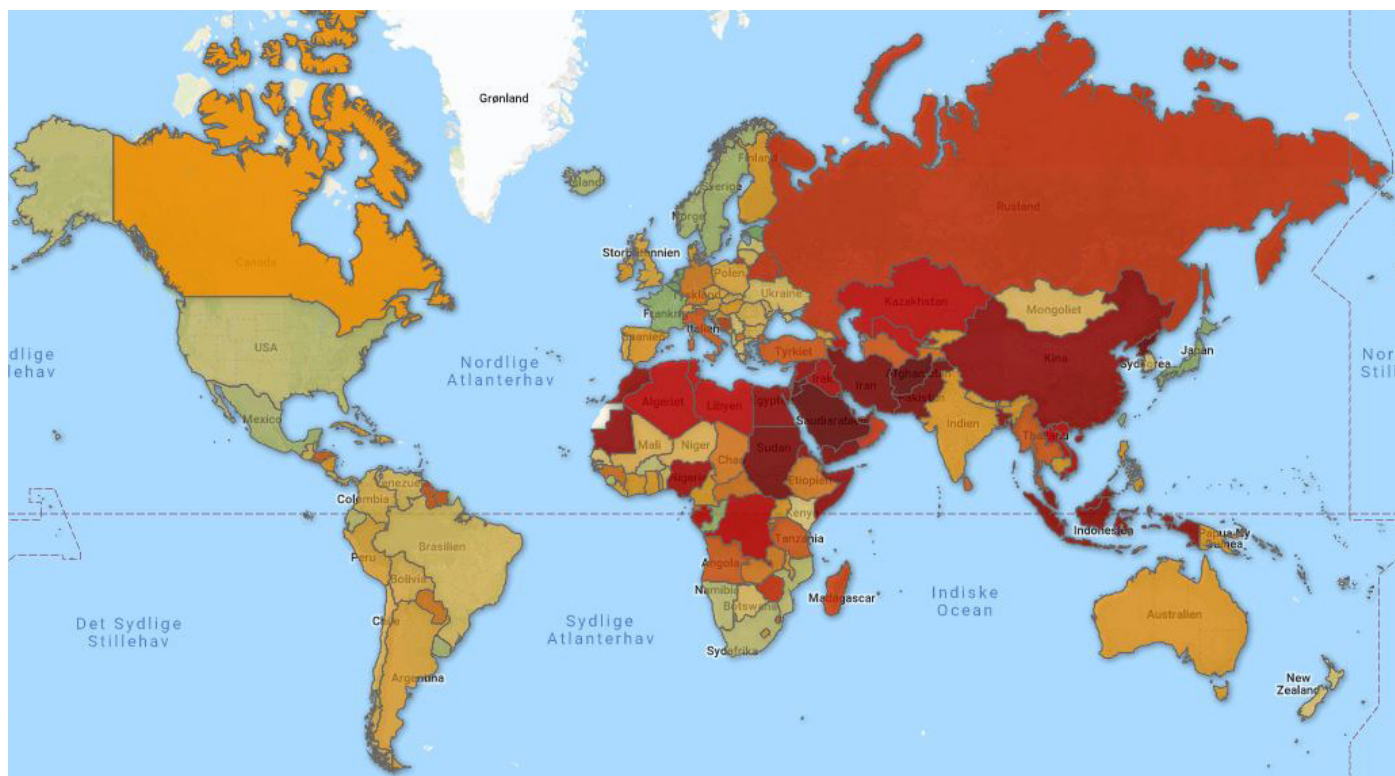
fordi det flere steder i verden går den forkerte vej for menneskerettighederne. Stramningerne er især religiøst begrundet.

I Indonesien er der mange højt profilerede blasfemisager. Der bliver slået hårdt ned på demonstranter i Iran, som demonstrerer mod den tvungne brug af Hijab. I Indien er situationen også forværret. Udover blasfemisager ved domstolene har der været flere voldelige angreb mod ikke-troende og religiøse minoriteter begået af hinduer, der er majoritetsreligionen.

Selvom det ikke står lige så slemt til i Europa, er det dog stadig problemer. Der har været tilfælde i fx Spanien og Italien, hvor kunstnere og demonstranter er blevet anklaget for blasfemi indenfor de senere år.

I forbindelse med udgivelsen af dette års rapport udtaler Andrew Copson,

Fortsættes side 4 ►

Freedom of Thought-rapporten undersøger, hvordan det står til med ikke-troendes rettigheder i verdens lande. Kortet viser med farvekoder det samlede score for hvert land. Bemærk Danmarks orange farve, der indikerer »systemisk forskelsbehandling.«

Se hele rapporten på <https://fot.humanists.international/>

I mange lande går det...

(fortsat fra side 3)

præsident for Humanists International, at lovgivning om blasfemi og religiøst straf ikke bare er uretfærdigt i sig selv, men at det giver en falsk legitimitet til dem, der begår mord og terror i lovens navn.

- Vores rapport viser, at når stater bruger lovgivningen til at rejse tiltaler,

- Lovgivning forstærker religiøs ekstremisme, siger Andrew Copson, præsident for Humanists International.

så forstærkes problemerne med religiøs ekstremisme. Afskaffelse af lovgivningen må prioriteres, siger han.

Det vil ikke løse alle de andre former for diskrimination mod humanister og andre religiøse og livssynsminoriteter, påpeger han.

- Men det vil være starten på ikke at legitimere den religiøse ekstremisme, der truer mange samfund på store dele af vores planet, siger Andrew Copson.

Danmark ligger lavt

Alle lande rangordnes, og selvom Danmark afskaffede blasfemiparagraffen i 2015, ligger vi ikke særlig højt i den samlede rangering af alle lande i verden.

Danmark (inkl. Færøerne og Grønland) er sølle nummer 118 ud af 196 lande. Årsagen er, at vores lovgivning ikke er sekulær, at Folkekirken har særstatus - også i vores uddannelsessystem - og at livssyn ikke er ligestillet m.m.

Belgien, Holland og Taiwan deler i år førstepladsen, mens vores nordiske naboer er hhv nummer 8 (Norge), 10 (Sverige), 61 (Island), 127 (Finland).

De tre bundskrabere er Afghanistan, Iran og Saudi Arabien.

FREEDOM OF THOUGHT-RAPPORT

Freedom of Thought-rapporten udarbejdes af Humanists International. Rapporten dokumenterer rettigheder, status og diskrimination mod verdens humanister, ateister og ikke-troende.

Alle lande vurderes ud fra specifikke kriterier indenfor bestemte kategorier. Detaljeret information om, hvordan man er nået frem til vurderingen, kan læses i rapporten under hvert enkelt land.

Du finder rapporten her:

<https://fot.humanists.international/>

Indiske Narendra står på dødsliste

AF
KIRSTINE KÆRN,
NÆSTFORPERSON,
HUMANISTISK
SAMFUND

Jeg besøger Narendra Nayak. Han er »rationalist,« en indisk betegnelse for humanister og ateister.

Siden 70'erne har Narendra arbejdet på at bekæmpe overtro i Indien ved at dokumentere, at selvudnævnte guruer bruger simple tryllekunster til at narre folk. Blandt andet holder han foredrag på uddannelsesinstitutioner, hvor han prøver at få de studerende til at være kritiske og tænke selvstændigt.

Aktiviteterne har betydet, at Narendra står på en dødsliste, og derfor må leve under politibeskyttelse. Det har han nu gjort de sidste tre et halvt år.

Mens jeg i fire dage boede hjemme hos Narendra og hans kone i Mangalore, mærkede jeg, hvor begrænsende det er hele tiden at skulle have en bodyguard i nærheden.

Det er netop i Indien, jeg er kommet tættest på konsekvenserne for ikke-troende i Asien.

Selvom Indien i årevis har været et sekulært land, er hinduistisk nationalisme indenfor de seneste 10-15 år vokset frem og bruges politisk. Hinduistiske ekstremister menes således at stå bag flere mord på rationalister de senere år.

Udviklingen går i den forkerte retning for ikke-troende i Indien. De fleste, jeg talte med, er bekymrede over udviklingen, og mange er ikke offentlige om deres ikke-tro. De ved, at hvis de bliver lige så fremtrædende som Narendra Nayak, begynder det at blive farligt.

Det er farligt at træde frem som ikke-troende i Indien og flere andre asiatiske lande.

HS' Kirstine Kærn rejser i øjeblikket rundt i Asien, hvor hun interviewer humanister og ateister.

Et broget billede

Billedet af ikke-troendes forhold i Asien er meget broget. Mens det fx ikke er et problem at være ikke-troende i Japan, Singapore og Nepal, sætter humanister i andre lande livet på spil.

Det asiatiske kontinent er enormt, og der er store kulturelle forskelle, hvilket også afspejler sig i forholdene for ikke-troende. Ikke-troende behandles med alt fra ligegyldighed til mord!

Men selvom det ikke er noget problem at være ikke-troende i Nepal, er landet konservativt hinduistisk og fyldt med overtro på samme måde som Indien.

Narendra Nayak holder foredrag på uddannelsesinstitutioner for at få unge til at tænke kritisk og selvstændigt. Hans kamp mod overtro betyder, at han nu må leve under politibeskyttelse.

I Kathmandu møder jeg Uttam Niraula, der er medlem af Humanists Internationals bestyrelse. Han og de øvrige nepalesiske humanister forsøger derfor på samme måde som rationalisterne i Indien

Indiske Narendra...

◀ (fortsat fra side 5)

at bekæmpe overtro, men møder ikke de samme voldelige reaktioner.

I de muslimske lande Indonesien og Malaysia går tingene i den forkerte retning med voksende tilslutning til fundamentalistisk islam. Her afgøres nogle retslige tvister i sharia-retssale.

I begge lande registreres muslimer fra fødslen, og man kan reelt ikke forlade islam. I Indonesien skal alle indbyggere registrere deres tro, og man kan kun vælge mellem seks anerkendte religioner. De fleste ateister vælger at registrere sig som buddhister.

I Malaysia har flere prøvet at få fjernet registreringen, men er endt med at forlade landet, fordi det er for farligt for dem. Derfor holder ateister og humanister i begge lande lav profil.

I Jakarta møder jeg Yuuji, der er dobbelt minoritet; han er ikke bare ateist, men også biseksuel og lever sammen med sin

Gennem humanitært arbejde forsøger den filippinske humanistorganisation HAPI at aflive myter om ikke-troende. Kirstine Kærn besøgte de filippinske humanisters organisation.

PODCAST

Siden slutningen af august har Kirstine Kærn rejst gennem Rusland, Mongoliet, Kina, Japan, Taiwan, Filippinerne, Indonesien, Malaysia, Singapore, Nepal og Indien for at samle livshistorier til sin podcast »Babelfish.«

Interviews fra rejsen i Asien vil blive udgivet i tredje sæson af podcasten, der kan hentes i iTunes, Spotify, Stitcher og Buzzsprout. Her kan du også høre hendes interviews fra besøg i en række afrikanske lande.

Du kan også følge Babelfish på Facebook:

www.kortlink.dk/facebook/23r5k

og på Instagram:

www.kortlink.dk/instagram/23r5n

FØLG KIRSTINES REJSER

Du kan følge Kirstines rejser på Facebook:

www.kortlink.dk/facebook/23r5p

og på Instagram:

www.kortlink.dk/instagram/23r5t

BLIV SPONSOR

Kirstine søger sponsorer eller donationer for at fortsætte arbejdet. Små donationer er også muligt - fx 5 kroner per podcastepisode:

www.patreon.com/babelfish

mandlige kæreste. Sammen med andre ateister har de fundet et fællesskab, så de kan leve deres liv, som de vil. Men de er bekymrede for udviklingen i landet, hvor lovgivningen bliver strammere og menneskerettighederne negligeres.

Det samme gælder i Malaysia, hvor jeg taler med den nyvalgte præsident for malaysiske ateister og humanister. Hun er ex-muslim og vælger ikke at ville have hverken navn eller foto frem i forbindelse med interviewet til min podcast.

»Ikke-troende er dårlige mennesker«

Også i det katolske Filippinerne er ikke-troende ildesete. Her er både skilsmisse og abort ulovlig og menneskerettighederne har trange kår. Derfor arbejder humanisterne hårdt på at få ændret lovgivningen i den rigtige retning.

Man kan godt leve åbent som humanist i Filippinerne, men man betragtes ikke som et godt menneske. Derfor laver humanisterne en del humanitært arbejde for på den måde at aflive myter om ikke-troende.

Mens jeg var i Filippinerne døde en af de mest kendte aktivister og performancekunstnere, Carlos Celdran, af

naturlige årsager i en alder af kun 46 år. Carlos havde fået en blasfemidom for en demonstration i Manilas katedral og valgte efterfølgende at flytte til Madrid tidligere på året.

Og så er der de lande, som udefra ser sekulære ud, men reelt ikke er det.

Det gælder fx Kina, hvor nogle religioner tolereres, mens andre undertrykkes. De fleste har set meldingerne om, hvordan man behandler muslimer ved at sætte dem i genopdragelseslejre.

Der findes ingen officielle humanistorganisationer i Kina, så jeg interviewede ingen ikke-troende, mens jeg var der. For reelt er de fleste kinesere ikke ateister; de tror og er især overtroiske.

Som udgangspunkt er det ikke et problem at være ateist i Kina, men hvis du er menneskerettighedsforkæmper, er du ikke velkommen.

Tale om min begravelse?

– *Det bliver over mit lig!*

AF
EIGIL DIXEN,
HS AARHUS

Skal en begravelse være en stilfærdig og trist højtidelighed? Og hvad er alternativerne?

»Begravelse« var temaet i sæsonens første Kafé Mensch-arrangement i lokalafdelingen i Aarhus 10. oktober.

Her kunne man møde Ole Wolf, der er ceremonileder for begravelser og samtidig talsmand for Humanistisk Samfund.

Arrangementet foregik på Dokk1 i et helt fyldt lokale, og til trods for det alvorlige emne var der en god og engageret stemning blandt de fremmødte.

Ole talte om, at vi tilsyneladende har svært ved at forholde os til døden. Selv om det ikke er en overraskelse, at vi skal dø, forholder vi os ikke til hvordan vores egen begravelse skal foregå, og derfor stilles de efterladte ofte i en svær situation.

I foredraget beskæftigede Ole sig derfor også med rammerne omkring en begravelse, og hvordan vi kan gøre det »anderledes end man plejer,« så deltagerne kunne få inspiration til at planlægge deres egen begravelse.

Oles anbefaling var, at man af hensyn til de efterladte må prøve at italesætte – og gerne skrive ned – hvad man ønsker sig, men man skal passe på med ikke at være så detaljeret, at de efterladte er bundet på hænder og fødder.

- Hold fest, når jeg dør!

Omvendt har nogen måske hørt én i omgangskredsen erklære, at »når jeg er død, skal der holdes fest. I skal ikke sidde og være triste.«

I oplægget diskuterede Ole med deltagerne, om dette er en rimelig forventning til de efterladte, og om man overhovedet kan holde festlige begravelser.

Tal om - eller skriv ned - hvordan du ønsker din begravelse. Men vær ikke så detaljeret, at det binder dine efterladte, lyder anbefalingen i foredraget »Tale om min begravelse? - Det bliver over mit lig!«

Svaret gik nok mest i retning af, at de efterladte snarere har brug for en højtidelig ceremoni, hvor den afdødes liv og gerning mindes – ikke kun som denne levede i de sidste år af sit liv, men i hele det levede liv og både de lyse og de mere grå sider.

Efter en sådan højtidelighed er det til gengæld fint at slutte med en gang gravkaffe/-øl, hvor humøret gerne må stige igen, fx ved kærligt at mindes sjove, pudsige og livsbekræftende episoder, som man har oplevet sammen med den afdøde.

Oles oplæg behandlede også andre spørgsmål, og ikke mindst hvilke sange, der passende kan bruges til en begravelse, affødte stor diskussion. Den diskussion kan du måske selv deltage i, når andre lokalafdelinger rundt i landet forhåbentlig inviterer Ole til at holde et tilsvarende oplæg. Det kan stærkt anbefales!

TALE OM MIN BEGRAVELSE? - DET BLIVER OVER MIT LIG!

Foredraget »Tale om min begravelse? – Det bliver over mit lig!« er lavet af Karin Liltorp og Ole Wolf, to af Humanistisk Samfunds ceremoniledere.

Hvis du vil have foredraget i en forening, hvor du er aktiv (f.eks. Ældresagen) er du meget velkommen. Kontakt ow@hs.dk.

Du kan også høre Ole Wolf og Karin Liltorp i Humanistisk Samfunds podcast Kafé Mensch:

www.kortlink.dk/soundcloud/23cvx

Fynsk HS-lokalforening på vej

Snart kan også Fyn melde sig med en lokalforening i Humanistisk Samfund. En gruppe ildsjæle arbejder på sagen.

Fynske ildsjæle i Humanistisk Samfund har nu sat kursen frem mod at danne deres egen lokalforening i Humanistisk Samfund.

I oktober mødtes de i Odense og skal mødes igen i begyndelsen af 2020 for at sætte arbejdet med at oprette lokalforeningen på skinner.

Planen er at holde en stiftende generalforsamling i begyndelsen af det nye år.

Fyn skal med i humanistisk arbejde
Én af ildsjælene er 37-årige Tim Munk Valgreen fra Odense.

- Jeg er heldigvis ikke den eneste, der gerne vil repræsentere Humanistisk Samfund på Fyn, siger han.

- Vi er ved at mønstre en gruppe, der vil og kan sørge for, at HS-Fyn kan bidrage

til det flotte humanistiske arbejde, der foregår i de andre lokalforeninger.

- Det tegner godt. Ideerne er mange og entusiasmen levende, siger han. t-

Fyn mangler en humanistisk lokalforening

AF
**TIM MUNK
VALGREEN,**
HS-MEDLEM,
ODENSE

Selvom jeg har været humanist hele mit liv, så blev jeg først medlem i oktober 2019. Det har altså taget mig 37 år at blive uddannet, far, gift, fynbo og nu medlem af Humanistisk Samfund.

For mig er grundstammen i humanisme den åbne, levende, oplysende debat hvori forskellige holdninger fordomsfrit kan vendes og drejes således, at humanismens forgrenede krone kan brede sig.

Humanisme er også det kritiske blik på normer og dogmer, der trænger til et synstjek, og derfor er der da også nogen, der ikke vil begræde,

hvis HS forblev ved sin nuværende størrelse. Men det er der ikke noget, der tyder på. HS vokser. Det skyldes blandt andet de mange unge mennesker, der stiller sig kritisk overfor det kulturkristne gudsbegreb, som de skal bekræfte ved en almindelig konfirmation. De vælger derfor en humanistisk konfirmation, hvor de bekræfter troen på idéen om, at alle mennesker - fordi de er mennesker, uanset placering i samfundet, køn, seksualitet, religion og hudfarve - har den samme værdi.

Opgave: Start en lokalforening

Der er dog også en anden grund til, at HS vokser i medlemstal. Det er de ildsjæle, der i lokalforeningerne brænder for at holde gang i humanismens maskinrum.

Lokalforeningerne rundt omkring i landet gør et stort og flot arbejde for at holde debat- og samtalearrangementer for netop at fordre den humanistiske debat. Og det med stor succes i øvrigt.

Mit problem er dog, at der ikke er nogen lokalforening på Fyn og uanset hvor bredt Aarhus smiler eller hvor wonderful København er, så trækker min hustru og mine tre børn bare mere end en økonomisk og tidsmæssig omkostningstung flirt med De Danske Statsbaner.

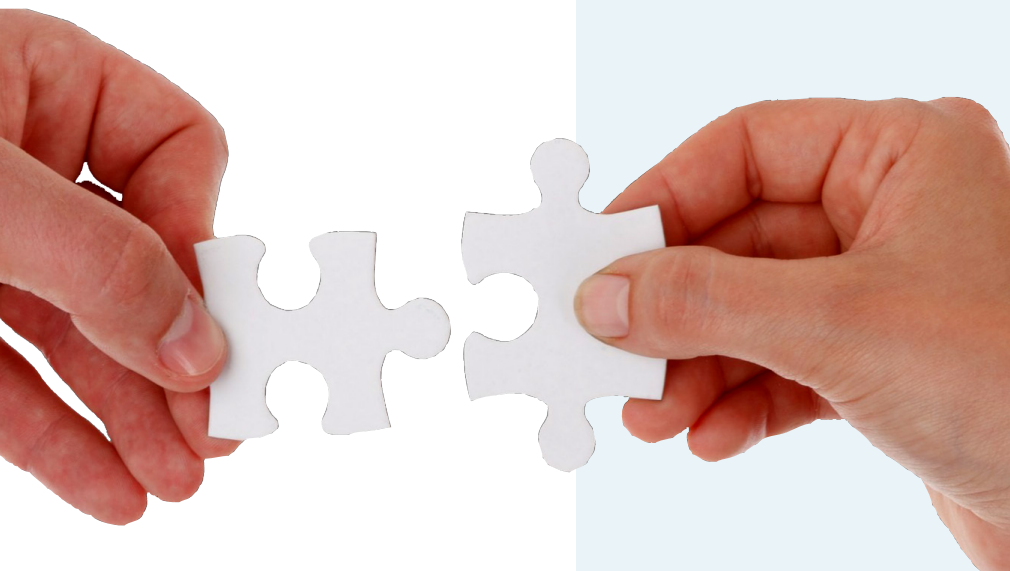
Det efterlader mig med en opgave, hvor løsningen er ligetil. Start en lokalforening på Fyn! Og det er vi i fuld gang med.

Heldigvis er jeg ikke den eneste, der vil repræsentere HS på Fyn og arbejde for at vores fine ø kan gå fra blot at være et bump på vejen, til at blive et humanistisk bump på vejen.

VIL DU VÆRE MED

Vil du være med til at forberede en kommende fynsk HS-lokalforening, kan du kontakte Tim Munk Valgreen:

Send en email til:
mustart81@gmail.com
eller ring til 5357 6604

HS Hovedstaden var med til arrangement om sorg...

»Fik du sagt det, du ville?«

Af Karin Rybjer og Kelvin Nielsen, ceremoniledere i begravelsesgruppen

Under overskriften »Fik du sagt, det du ville« inviterede København Kommunes Sundheds- og Omsorgsforvaltning, i tæt samarbejde med Det Nationale Sorgcenter, til et eftermiddagsarrangement om sorg.

Arrangementet, der var åbent for alle, foregik på Københavns Rådhus den 7. november kl. 13-18.

Humanistisk Samfunds begravelsesgruppe og HEO var repræsenteret med en stand i rådhushallen.

I de smukke lokaler var der husly til 35 lokale og landsdækkende organisationer og tilbud fra Københavns kommune, der arbejder med sorg. Det var bl.a.: Center for Kræft og Sundhed, Center for Demens, Sind, Ældresagens vågetjeneste, Det Ethiske Råd, en hospitalsimam og en plejehjemspræst, hospice og mange flere.

Udover de mange stande, var der i rådhusets festsal - efter en indsigtfuld velkomstale af den fungerende sundhedsborgmester Klaus Mygind - oplæg om en række problemstillinger vedrørende sorg. Herunder hvordan sorg på forskellig vis,

påvirker den enkelte og de mennesker, der berøres af traumatiske og livstruende hændelser, tab af familiemedlemmer, venner og kolleger; også skilsmisse, afskedigelse og stress kan udløse sorg.

Oplæggene var dels personlige historier, dels faglig viden om sorg, om hvordan den viser sig og eksempler på, hvordan man tackler sorg.

Vores stand var bemandet hele eftermiddagen. Mange viste interesse for Humanistisk Samfund og det sorgarbejde, der er en integreret del af en ceremonileders rolle og funktion ved bisættelser. Ikke mindst en humanistisk samtalepartner fandt mange var et relevant og nyskabende initiativ. Netop som et tiltænkt tilbud til dem, der ikke ønsker religiøsitet involveret i deres etiske og eksistenstielle holdninger.

Hele arrangementet var meget veltilrettelagt, relevant og spændende og alle, der ville, blev beværtet med rådhuspandekager og kaffe eller te i cafeen i rådhushallen.

Mange besøgte HS' stand, der var bemandet af blandt andre Kelvin Nielsen fra begravelsesgruppen.

Kafé Mench skaber forum for eksistentiel samtale i København

Af Julie Thorup,
forperson, HS Hovedstaden

Frihed, mod og ansvar var de overordnede temaer for efterårets tre samtalecaféer i Kafé Mensch i København, der alle blev afholdt i den hyggelige café Salonen på Østerbrogade i København.

Det overordnede mål med arrangementerne er, at vi i HS gerne vil være med til at skabe et forum for at snakke om de eksistentielle spørgsmål.

De tre samtalecaféer har haft fri adgang for både medlemmer og (endnu)-ikke-medlemmer. Hver gang har vi haft et kort oplæg for at sætte aftenens tema i perspektiv, inden der blev åbnet for de gode samtaler rundt om bordene. Vi havde lavet ark både med spørgsmål, der kunne starte samtalerne, og citater, som kunne give yderligere inspiration.

Samtalerne gik livligt omkring bordene og på den måde har vi både lært nye mennesker at kende og fået vendt nogle store

»klassiske« menneskelige/humanistiske temaer med andre.

Her er et par eksempler på både spørgsmål og citater fra de tre temaer:

Frihed: Spørgsmål – »I hvilke situationer i dit liv har du følt dig ufri?« / Citat – »Freedom is just another word for nothing left to lose.« (Kris Kristofferson, 1936 -).

Mod: Spørgsmål – »Hvad anser du for dit livs modigste bedrift?« / Citat – »Det er besynderligt, at fysisk mod er så almindeligt i verden – og moralsk mod så sjældent.« (Mark Twain, 1835 -1910).

Ansvar: Spørgsmål - »Hvornår har du senest taget ansvar? Og hvorfor gjorde du det?« / Citat - »Intet snefnug i en lavine føler sig ansvarlig.« (Stanislaw Jerzy Lec, 1906-1966).

Vi fortsætter med et par samtalecaféer i foråret 2020.

Her er vi også ved at planlægge og finde oplægsholdere til et arrangement om FNs 17 verdensmål, som vi regner med finder sted i første kvartal.

Tilbud om samtale

De første medlemmer har taget imod nyt HS-tilbud

I et særnummer af Humanisten fortalte vi i november, at foreningens medlemmer nu har mulighed for at tale med en humanistisk samtalepartner. Hvis du tumler med nogle af livets store spørgsmål, f.eks. på grund af sygdom eller andre ændringer i livet, så står vi klar til at lytte og støtte.

Vores uddannede samtalepartnere har nu haft de første samtaler med medlemmer, hvad vi er rigtig glade for.

Hvis du er interesseret i en samtale, kan du ringe til telefon 44 40 4848 eller skrive til samtale@hs.dk.

Du kan læse mere her: www.hs.dk/humanistisk-samtalepartner

Så kom der gang i HS' interne uddannelse

Med en række grundkurser, ceremonikurser og kurser for konfirmandundervisere kom der hen over efteråret for alvor gang i Humanistisk Samfunds interne uddannelser.

Vi har spurgt fire HS'ere, hvad de fik ud af grundkurset.

**Tim Munk
Valgreen**
Odense

- At deltage i grundkurset har givet mig et mere indgående kendskab til foreningen og hvilke personer, der er involveret. Det kan jeg bruge til at gå videre med arbejde i Humanistisk Samfund. Jeg vil gerne certificeres som humanistisk samtalepartner, og for at komme videre med uddannelsen er det nødvendigt at have gennemført grundmodulet.

**Lisa
Rasmussen**
København

- Kurset har givet mig en dybere forståelse for, hvad HS står og arbejder for. På den måde fik jeg afstemt hvordan mit eget livssyn stemmer overens med Humanistisk Samfund. Jeg har meldt mig som underviser til konfirmandforberedelse og ser frem til at møde de unge med filosofiske samtaler og diskussioner om livssyn og etik. Det er jeg sikker på bliver spændende og sjovt!

**Ronja
Lasvill-
Andersen**
Aarhus

- Kurset har gjort mig meget klogere på, hvad Humanistisk Samfund står for og de værdier, foreningen bygger på. Og ikke mindst hvordan jeg selv passer ind. Desuden er jeg blevet mere afklaret på, om jeg skulle holde fast i min lyst til at undervise humanistiske konfirmander - og det er jeg kun blevet bekræftet i. Det har også været rigtig godt at møde andre medlemmer af vores forening.

**Helle
Idland**
København

- Jeg har fået et meget bedre overblik. Fra min uddannelse kender jeg allerede til bl.a. filosofi, men det har været rigtig godt at få trukket humanismens linier og historie op. Det er også godt at møde andre frivillige og opleve, at andre mener som jeg. Desuden er jeg blevet klar over, hvad man kan gøre som frivillig i HS. Kurset har virkelig givet mig lyst til at gøre mere, bl.a. som konfirmandunderviser.

FOTO: MIDDELART MUSEUM, PSYKIATRIK SAMLING

Historien viser, hvor vi ikke skal hen igen

For tiden har DR et tema om handicappede. Som introduktion til programmerne viser de, hvordan vi her i Danmark har behandlet disse gennem tiden.

For bare 100 år siden betragtede vi handicappede som problemer, der skulle spærres inde og holdes under strengt opsyn. Menneskelig kontakt var reduceret til et minimum – måske fordi man ikke keredede sig synderligt om, hvad de handicappede havde brug for, men kun om de negative effekter, de kunne have på "normale" fællesskaber. I lægebøger fra tidligt i 1900-tallet kan man læse, at »idioter kan med stort tålmod oplæres til simpelt arbejde,« men man opfordrer til, at de anbringes på institutioner, så de ikke ligger familien til last.

Heldigvis har vi ændret syn på handicappede, og de fleste bliver forfærdede, når de bliver mindet om tidligere tider.

Når man hører om samfundets syn på de handicappede dengang, kan man få indtryk af, at en masse onde individer uden empati udformede reglerne. Men mon ikke de var akkurat ligeså gode mennesker, som vi er i dag, blot med et andet syn på det enkelte menneskes værdi og med mindre viden om den menneskelige psyke?

Måske kan vi godt lide at tro, at vi hele tiden bliver lidt klogere, og at vi derfor bevæger os i den rigtige retning. Men kan man egentlig være sikker på det?

Kan strømninger i samfundet pludselig få os til at vende tilbage til tidligere tiders menneskesyn, og for eksempel få os til at låse mentalt handicappede inde igen? Hvad nu, hvis der pludselig kommer krise i landet; vil vi så stadig have overskud til at rumme mennesker, der ikke bidrager til overskuddet på betalingsbalancen?

Sådan en ændring kommer nok ikke pludseligt. Måske kan den komme som en stille strøm, hvor normalen langsomt ændrer sig, og vi begynder at tillægge nogen lavere menneskelig værdi, fordi de ikke kan leve op til kravene om at bidrage positivt til fællesskabet.

Forhåbentlig kommer det ikke til at ske!

Så tak til DR for historiske programmer, der skal få os til at huske hvilken vej, vi ikke skal gå igen.

KOMMENTAR

AF KARIN LILTORP